



СТ А Н О В И Щ Е

От: проф. д-р Ваня Петрова Иванова Катера „Икономика“, Стопански факултет, СУ „Св. Климент Охридски“.

Професионално направление 3.8 Икономика (Микроикономика, Макроикономика, Международна икономика)

Относно: конкурс за доцент по научна специалност 3.8 Икономика (Европейски публични финанси) в ИИИ на БАН.

Нормативно основание: Заповед РД426/05.07/2024 г. на Директора на ИИИ към БАН

1. Кратка информация за кандидатите в конкурса

Конкурсът е обявен в ДВ, бр. 40 от 07.05.2024 г. за нуждите на секция „Международна икономика“ при Институт за икономически изследвания към БАН. Единствен кандидат в конкурса е гл. ас. д-р Яна Пельова. Д-р Пельова е представила пълен набор от изискваните документи по чл. 87, ал. 4 от ППНСЗАДИИИ, като документацията е прегледна и коректна. Представената справка за изпълнение на минималните национални изисквания по чл. 26 от ЗРАСРБ за научна област Стопански, социални и правни науки, професионално направление 3.8 Икономика показва, че кандидатът не само изпълнява, но и надхвърля минимално изискуемият брой точки за заемане на академична длъжност „доцент“. При праг от 400 т., д-р Пельова показва доказателства за събрани 575 т. Профилът на кандидата е подходящ за нуждите на настоящия конкурс. Както от придобитите образователни и научни степени, така и от богатия изследователски опит на д-р Пельова личи нейната солидна подготовка и развитие по тематиката на обявения конкурс.

2. Изпълнение на изискванията за заемане на академичната длъжност

Според справката за изпълнение на минималните национални изисквания по чл. 26 от ЗРАСРБ за ПН 3.8. Икономика за заемане на академичната длъжност „доцент“ д-р Яна Пельова преизпълнява многократно количествените критерии – при минимум 400 тя има 575 точки, както следва:

- показатели от група А- дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор“- 50 точки;
- от група В – хабилитационен труд, монография – 100 точки;
- от група Г – монография, вкл. която не е представена като основен хабилитационен труд и публикации (студии, статии, доклади и др.) в различни по ранг и вид научни издания – 285 точки;
- от група Д – цитирания и рецензии в научни издания – 140 точки;

Отделно в материалите по конкурса са представени и участие като член на научен колектив във 4(четири) научно-изследователски проекта.

Всички публикации и участия в проекти са от периода след 2021г. и не са оценявани при предходни конкурси за придобиването на научното звание гл.асистент и ОНС „доктор“.

3. Кратка характеристика на представените научни трудове/публикации

В обявения конкурс д-р Яна Пельова участва с общо 16 публикации, разпределени както следва:

- Монографии – 1 самостоятелна на български език, основен хабилитационен труд (203 стр.);
- Публикувана книга на базата на защитена дисертация – 1
- Студии, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация – 2;
- Студии, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове - 1,
- Статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове – 11, от тях в съавторство една публикация;

От посочените публикации 9 са на български език и 7 на са на английски език. Това способства за тяхната интернационализация и добра цитируемост(видно от справката за цитати), както и за международната разпознаваемост на автора. 5 от цитатите са в издания реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация. Прави впечатление, че болшинството от публикациите(15) на гл.ас. Пельова са самостоятелни и са публикувани в български издания, всички вписани в Националния референтен списък на съвременни български научни издания с научно рецензиране.

Всички представени публикации са в тематичната област на конкурса и са допустими за рецензиране.

4. Синтезирана оценка на основните научни и научно-приложни приноси на кандидатите

Основните тематични направления в публикационната активност на кандидата могат да се систематизират в три области:

- Европейски публични финанси и фискална консолидация;
- Публични финанси и зелена трансформация;
- Връзка зелен преход – публични финанси в България.

Изследваните проблеми са актуални, с голяма обществена значимост, сравнително нови за научната общност. Едновременно с това тази проблематика е многопластова, могат да се анализират различни аспекти и посоки на влияние и взаимовръзки. „Зелената“ проблематика присъства в 9 от всичките 16, представени за рецензиране в конкурса труда, вкл. в хабилитационния труд.

Приносите на гл.ас. д-р Яна Пельова за участие в конкурса за академичната длъжност „доцент“ са дефинирани в две насоки – с *научно-теоретичен характер* и с *научно приложен характер*. Те напълно покриват и отговарят на приложените публикации.

Дообогатяването и задълбочаването на постигнатото в научната литература е най-вече в сферата на изясняването на мястото и ролята на зелената трансформация на икономиката в ЕС, ролята на публичните финанси в този преход и значението на фискалните мерки за смекчаване и адаптиране към климатичните промени на икономиките на страните членки на ЕС. Изясняването на мястото на новите финансови инструменти в МФР за приоритизирането на устойчив растеж също може да се възприема като принос с **научно-теоретичен характер**.

Чрез изследване на правната рамка на тези нови инициативи и инструменти през програмен период 2021-2027 г., както и на новия собствен ресурс, свързан с количеството нерециклирани пластмасови опаковки, се изяснява възможността за постигане на целите на декарбонизацията като средство за борба с климатичните промени.

За теоретичен принос може да се счита и анализа на екофискалната политика и нейните инструменти в повишаване на ефективността на екополитиката в България. Направените изводи не само доразвиват направени предходни такива изследвания в специализираната българска литература, но са и солидна основа за препоръки, ориентирани към преодоляване на препятствията и причините, водещи към забавяне на зеления преход в България.

Сериозен анализ, не само в научно-теоретичен план, но и в много голяма степен в **научно-приложен аспект**, е извършения критичен анализ и емпирична проверка чрез разработена методология и модел на основни зависимости, свързани с:

- въздействието на екоданъци, публични субсидии и инвестиционни разходи върху определени показатели за устойчивост (емисии на парникови газове, нетни спестявания, корегирани с изчерпването на ресурси) за България, Румъния и Хърватия и на тази база са направени съответни изводи, препоръки и оценки за положителната им роля за намаляване на емисиите. Предложеният модел и методология за оценка на въздействието, базиран върху разработения от Световната Банка, е дообогатен с допълнителни променливи, което увеличава обяснителната му способност и дава добра представа за оценяваното въздействие.
- Въздействието на зелените политики, финансирани с публичен ресурс върху дефицита и дълга на България за двата програмни периода. Направените изводи, особено в частта ефекти върху разходната част на бюджета са важни в контекста на оценка на ефектите, свързани със забавяне и/или неизпълнение на целите на проектите за зелен преход. Преценката за увеличаване на разходната част на бюджета със средства до 0,2% от БВП за преодоляване на щети от кризисни явления, породени от климатичните промени е особено важна в конкретиката на случващите се през последните години природни бедствия.
- Въздействието на средствата от Европейските структурни фондове за допълнителен икономически растеж в България за програмен период 2021-2027 г. и връзката им с устойчивостта на публичните финанси. Направените изводи имат сериозен приложен потенциал при разработването на фискалната политика на страната. Необходимата фискална консолидация е аргументирана през мерки за промяна в данъчната и разходни политики и увеличаване ефективността на публичните разходи, както и механизъм за заместване на европейското с национално финансиране на проекти. Това би подпомогнало усилията за постигане на финансова устойчивост и покриване на Маастрихтските критерии.

5. Основни критични бележки и препоръки към всеки кандидат поотделно

Препоръчвам засилване на публикационната активност в чужбина, увеличаване дела на публикациите в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация. Това ще доведе до още по-голяма разпознаваемост на кандидата и утвърждаване като авторитетен учен в областта на зелената трансформация.

6. Заключение

Количеството и качеството на представените в настоящия конкурс научни разработки и доказателства за изследователската дейност на кандидата напълно отговарят на минималните изисквания Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, както и на ППНСЗАД на ИИИ към БАН. Д-р Яна Пельова убедително показва, че в съдържателен план тематиката и качеството на представените публикации напълно покрива областта на обявения конкурс. Не се откриват нерегламентирано използвани чужди изследвания и няма доказателства за плагиатство.

Ето защо уверено изразявам своето положително становище по кандидатурата на гл.ас д-р Яна Пельова да заеме академичната длъжност „доцент“ в ИИИ на БАН и предлагам уважаемото жури да гласува „за“.

06.09.2024 г.

София

Подпис: